

UMĚLECKÁ DÍLNA LINDAUEROVA

Umění není uzavřená oblast, není samoučelné a nepovznáší se nad denní potřebu, naopak, pronikajíc životem, je zásadním požadavkem výroby. Otázka účelnosti a tvaru tak spolu souvisejí, že jich nelze rozloučiti. V dobách, kdy se střídaly veliké slohy, živel slohový a umělecký byl v řemeslné výrobě vždy patrný. Počátkem XIX. století všeobecně upadl výtvarný smysl, zmošlo se hrabivé továrnictví a nevkus. Zkáza uměleckých řemesel byla úplná.

Obrodné snahy, vycházející z různých míst, usilovaly o rozkvět nového průmyslu ve smyslu uměleckém, leč pohříchu práce šla špatným směrem. Napodobovalo se umění japonské a pořadem všechny staré slohy. Toto období pseudoklasicismu vytvořilo falešné vnějšky, napodobovalo sloh, předstíralo výrobní látky, tvar a hmota byly komoleny.

Na sklonku XIX. století byl umělecký průmysl sveden novým heslem. Řeklo se, že rozhoduje jen vkus a libovůle umělce. Nepravidelná, vlnící se linie přivedena k platnosti, každý přírodní tvar zbájen k neobvyklosti. Zákonitost, zdůvodnění byly prohlašovány za chybu. Tato doba takzvané „secese“ natropila nejvíce škod. Novodobý umělecký průmysl, jenž trvá teprve asi dvě desetiletí, zachovává přímý vztah k ostatnímu výtvarnému umění a přimyká se nejúžeji k architektuře. Jako ona jest i umělecký průmysl v základě budování tvaru hmotou.

Myslíme-li na český umělecký průmysl, lze jmenovati několik architektů: Hofmana, Janáka a ostatní, jež sdružil Artěl, knihaře Bradáče, některé grafické ústavy atd.

Tato stať obrací se k práci výtvarného umělce p. Lindauera. Lindauerův materiál, kůže, nadměru omezuje výtvarné možnosti, leč soustřeďujíc zájem umělcův nutí jej k speciálním metodám, má jej k svrchovanému odbornictví. To, co bylo

u nás v tomto oboru průmyslu vykonáno mimo Lindauerovu dílnu, není valně významno. Zatímco se zdobily výrobky z kůže plechem, kováním a tiskem obrázků, Lindauer přivedl k opětné platnosti svůj materiál. Celková koncepce tvaru, prostoupení prvků tvárných a zdobivých působí zamýšlenou prostotou a jednotností. Lindauer tedy nepokrývá ornamentem ploch a obrazců, nýbrž myslé na všechny tři osy buduje zároveň tvar předmětu i tvar ornamentální, zachovávaje tu i tam tytéž zřetele prostorové. Lindauerova výtvarnost jest nejpatrnější na kožených schránkách a pouzdrech, jež vycházejí z jeho dílny, nicméně i jinde, kde jest mu omeziti se na pouhé náznaky a zkratky výtvarné mluvy, vyjadřuje se, takže nelze býti o jeho výtvarném umění na pochybách. Přizpůsobiv techniku intarzie (vykládaná práce ve dřevě) kůži, hotoví krajinné kompozice pevné a měkké kresby. Leč takovýmto způsobem jest příliš zdůrazňován líc předmětu, práce méně dekorativní jsou sympatičtější.

Lindauerovy adresy — poslední universitě v Brně — dokládají jeho dovednost a svrchované ovládnání všech metod řemeslných. Některé z těchto prací, poněkud archaizované, poskytly Lindauerovi příležitost k ukázání zdatnosti. Obvykle bylo mu při těchto adresách pracovati dle dané kresby, napěchovaná a nevyvalézavá kresba na jmenované práci není jeho chybou.

Lindauerův závod zasluhuje názvu „umělecký“, huře jest s druhou částí titulu „průmyslový“. Dosud působí tento podnik dojmem umělecko-řemeslné dílny. Jest třeba, aby podnikavost jednotlivců i družstev pomohla uskutečniti proměnu dílen tohoto druhu v průmyslové závody. Pomýšlí-li se na vývoz, nechť se přihlíží k hodnotné výrobě. V tomto případě jest především třeba zříditi továrnu na odborné vydělávání a barvení kůží.